

(כח) בְּשֵׁבִיל שְׁנַיִם עָשָׂר יְסוּרֵינִי אֵין רוֹאֵין דִּינָה שֶׁל גִּיהֶנָּם. וְאֵלוֹ הֵן: (א) מִי שֵׁישׁ לוֹ
 דְּקִדּוּקֵי עֲנִיּוֹת – הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹחֵל לוֹ; שֶׁנֶּאֱמַר (לויכ לז, טו): "יִחְלַץ
 עָנִי בְּעָנְיוֹ", וְדָרְשׁוּ ו"ל (ינמות קג, ג): בְּשֵׁבִיל עָנְיוֹ יִחְלַצְהוּ מִדִּינָה שֶׁל גִּיהֶנָּם. וְתַנְיָא
 (עירוזין מא, ג): שְׁלֹשָׁה אֵין רוֹאֵין דִּינָה שֶׁל גִּיהֶנָּם: חֲלֵי מַעֲיִם, וְדְקִדּוּקֵי עֲנִיּוֹת, וְהֶרְשׁוֹת ל.
 (ב) מִי שֵׁישׁ לוֹ לְקוּי בְּחֲלֵי מַעֲיִם; שֶׁנֶּאֱמַר (מהלים נד, יג): "אֲשֶׁרִי הַגָּבֵר אֲשֶׁר תִּיִסְרְנוּ יָהּ,
 וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמָדְנוּ", וְדָרְשׁוּ ו"ל (ברכות ה, א): דְּבָר זֶה לְמַדְנוּ מִתּוֹךְ תּוֹרַתְךָ. קַל וְחֹמֶר
 מִשֵּׁן וְעֵין, שֶׁהוּא אֶחָד מֵאַבְרָיו שֶׁל אָדָם, לְאִיּוּצָא בְּהֵן לְחֶרֶת; יְסוּרֵין, שֶׁמֶמְרָקִין כָּל
 גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם, לֹא כָּל שְׁכֵן?! אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: נֶאֱמָרָה 'בְּרִית' בְּמִלַּח (ויקרא ג, יג),
 וְנֶאֱמָרָה 'בְּרִית' בְּיְסוּרֵין (דברים כח, טט); מָה הַמִּלַּח מְקַיֶּמֶת לִבְּהַבְשָׁר וּמִמְתִּיקָתוֹ, אִף
 הַיְסוּרֵין מִמְתִּיקִים אֶת הַחֲטָא מִגּוּפוֹ שֶׁל אָדָם. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי (שנת קיס, ג): יְהֵא חֲלָקִי
 עִם הַמַּתִּים מִחֲלֵי מַעֲיִם. (ג) מִי שֵׁישׁ לוֹ אַחַת מֵאַרְבַּע מִרְאוֹת נִגְעִים לִבְּ – אֵינוֹ אֵלָא

להפליגן. [כח] שנאמר וכו' בגמ' מוסיף: שכן קורין בכרכי הים לינוקא - פתייא. [כט] בעוה"ז ובעוה"ב
 שיש לו חלק טוב בין בעוה"ז בין בעוה"ב [עין יוסף]. [ל] והרשות מי שיש לו נושין [רש"י]. [לא] יוצא בהן
 וכו' בגמ' וכן במנוה"מ: עבד יוצא בהן וכו'. [לב] מקיימת וכו' במנוה"מ (וכן בגמ'): ממתקת את הבשר
 אף יסורים ממרקים את החטא מגופו של אדם וכו'. [לג] מארבע שאת (כצמר לבן) ותולדתה (כקרום
 ביצה). בהרת (עוה כשלג) ותולדתה (כסיד ההיכל) ורש"י. וע' נגעים א, א. ומי שיש לו אחד מד' מראות נגעים

מִזְבַּח כְּפָרָה (ברכות ה, ג); **שְׁנֵאמַר** (מהלים פט, לג): "וּפְקַדְתִּי בְשֶׁבֶט פְּשָׁעִים, וּבִגְעָעִים עֲוֹנִים".
 (ד) **מִי שְׁאַנְסוּהוּ כּוֹתִים וְנָטְלוּ מִמֶּנּוּ מִמוֹן, וְכֵן בָּעַל מְסֵי הַמְּלָכוֹת; שְׁנֵאמַר** (ישעיה ס, יז):
 "וְשִׁמְתִי פְקַדְתְּךָ שְׁלוֹם, וְנִגְשִׁיךָ צְדָקָה". (ה) **מִי שֶׁהוּא יִגַע וְטוֹרַח בְּעוֹלָם עַל בְּנָיו וְעַל**
בֵּיתוֹ בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָתוֹ, וְאִינוֹ רוֹצֵה לְהַתְּפַרֵּס מִן הַצְּדָקָה; שְׁנֵאמַר (מהלים כה, יח): "רְאֵה
 עֲנִי וְעַמְלִי, וְשֵׂא לְכָל חַטָּאתִי". (ו) **הַקּוֹבֵר אֶת בְּנָיו – מוֹחְלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו. כְּדָגְרַסִּינָן**
בְּבִרְכוֹת (ה, ג): אֲתִיא 'עוֹן' 'עוֹן' לְגִזְרָה שְׁוֵה. כְּתִיב הֵכָא (משלי טו, ו): "בְּחֶסֶד וְאַמֶּת
 יִכַּפֵּר עוֹן"; וְכְתִיב (ירמיה לב, יח): "וּמִשְׁלָם עוֹן אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם". וְגַרְסִינָן בְּסוּטָה
 (מט, ג): "כִּי מִי בּוֹ לְיוֹם קִטְנוֹת" (וכריה ד, י) – אָמַר רַבָּא: אֵלּוּ קִטְנִים בְּנֵי רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל,
שְׂמִבְזוּזִין דִּין אָבוֹתָם לְעֵתִיד לְבוֹא, וְאוֹמְרִים לְפָנָיו: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מֵאַחַר שֶׁאַתָּה
 עֲתִיד לְפָרַע מֵהֶם, לָמָּה הִקְהִיתָ אֶת שְׂנֵיהֶם בְּנוֹ? (ז) **הַחוֹשְׁדִּין אוֹתוֹ בְּדָבָר עֲבָרָה וְאִין**
בו, וּמִי שֶׁכְּנֻוּהוּ בְּשֵׁם רַע וּמְתַבְּיֵשׁ בְּכָל עֵת שֶׁנִּקְרָא בו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי (שנח קיט, ג):
יְהֵא חֵלְקֵי עִם מִי שֶׁחוֹשְׁדִּין אוֹתוֹ בְּדָבָר וְאִין בו. ח) מִי שֶׁשָּׂמְחוּ לוֹ אוֹיְבָיו עַל מַפְלָתוֹ;
שְׁנֵאמַר (משלי כה, יז-יח): "בְּנִפְל אוֹיְבֶךָ אֶל תִּשְׂמַח" וְגוֹמַר, "וְהַשִּׁיב מֵעַלְיוֹ אִפוֹ". 'חֲרוֹן
 אִפוֹ' לֹא נֵאמַר, אֶלָּא 'אִפוֹ'. מִלְּמַד, שֶׁמוֹחְלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו. ט) **מִי שֶׁהִלְקוּהוּ בְּשִׁבִיל**
עֲבָרָה. דִּתְנַן (מכות כג, ב): כָּל חַיְבֵי כְּרִתוֹת שֶׁלְקוֹ – נִפְטְרוּ מִיַּד כְּרִיתָתָן; שְׁנֵאמַר (דנריס
 כה, ג): "וְנִקְלָה אַחִיךָ" – בֵּינָן שֶׁלְקָה הָרִי הוּא אַחִיךָ. וְכֵן מִי שֶׁנִּדְוָהוּ. דִּתְנִיא (מ"ק י,
 ב): **מֵאִי שֶׁמָּתָא? שֵׁם מִיתָה יי. י) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה רַעָה יי (עירונין מט, ג); שְׁנֵאמַר** (קהלת
 ו, טו): "וּמוֹצָא אָנִי מֵר מִמְּוֹת" וְגוֹמַר. יא) **מִיתָה מְכַפֶּרֶת; דְּכְתִיב** (ישעיה כג, יד): "אִם
 יִכַּפֵּר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמְתּוּן". וְהֵמֶת – עַל שְׁלֹשָׁה פָּנִים: הֵמֶת בְּעֵתוֹ בְּתִשׁוּבָה;
 וְהֵמֶת בְּלֹא עֵתוֹ בְּתִשׁוּבָה אוֹ הֵמֶת מִיתָה מְשֻׁנָּה, אֶפְלוּ יֵשׁ בִּידוֹ חִלּוּל הַשֵּׁם יי –
 מִיתָתוֹ מְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹתָיו; וְהֵמֶת עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם – אִין לָהּ תִּשׁוּבָה גְּדוּלָה הֵימְנוּ. יב)
מִי שֶׁהִפְסִיד מְמוֹנוֹ, אוֹ מִי שֶׁהוּא אָסוּר אוֹ חָבוּשׁ. וְשָׂאָר כָּל הַיְסוּרִין כָּלָם מְכַפְרִין
הָעֲוֹנוֹת; דְּכְתִיב (ט"ז ו, ד): "וְהִכַּחַתִּיו בְּשֶׁבֶט אֲנָשִׁים וּבִגְעָעֵי בְּנֵי אָדָם"; וְכְתִיב (ישעיה ו,
 ז): "וַיִּגַע עַל פִּי וַיֹּאמֶר, הִנֵּה נִגַע זֶה עַל שִׁפְתֶיךָ, וְסָר עֲוֹנֶךָ וַחֲטָאתְךָ תִּכְפֹּר".

כט) **אַרְבַּעַה דְּבָרִים חַיֵּב אָדָם לַעֲשׂוֹת לְכֻנוֹ, וְאֵלּוּ הֵן: א) לְמוֹלוֹ. ב) לְפָדוּתוֹ, אִם**
הוּא בְּכוֹר. ג) לְלַמְּדוֹ תוֹרָה וּלְלַמְּדוֹ אֲמִנוֹת שִׂיאֲכָל מִמֶּנָּה, כְּדִי שֶׁתִּתְקַיֵּם
הַתּוֹרָה בִּידוֹ. ד) לְהַשִּׂיאוֹ אִשָּׁה. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: אֵף לְשׁוֹט בְּנֵהָר. כְּדָגְרַסִּינָן בְּפֶרֶק קמ"א

אלול, עונותיו מתכפרים כמו שמזבח מכפר. [לג] שמבזבזין דין וכו' כלומר שקורעין את גזר דין של אביהם. לעת"ל כשיבא הקב"ה ליפרוע מרשעי ישראל, יאמרו אלו: אם אתה מענישם עכשיו, למה האבלתם וצערתם עלינו כמותינו, ונפרעת מהם בחיים [רס"י]. [לג"] שם מיתה שע"י השמתא ימות. [לד] שנאמר וכו' במנוה"מ מוסיף: מי שיש לו אשה רעה וכתובתה מרובה, שאינו יכול לגרשה, דכתיב: ומוצא וכו'. [לד"] אפילו יש בידו חילול השם ואף שחילול השם מתכפרת בכל מיתה אפי' אינו מיתה משונה כמ"ש ביומא (פו, א), יש לומר ששם דוקא עם תשובה מכפר כמ"ש שם "ותשובה עם כל אחד ואחד", וכן פסק